

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลเกาะขนุน
อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

FACTORS RELATING TO QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY IN KOH KANUN
SUB-DISTRICT, PANOM SARAKHAM DISTRICT CHACHOENGSAO PROVINCE

ศรันยา สถิตย์

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำชนรินทร์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.ดร.กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ และ ผศ.ดร. สุรีย์พันธุ์ วรพงศธร

Abstract

The objectives of this survey research were 1) to study levels of quality of life of the elderly, and 2) to study the determinants relating to quality of life of the elderly in Koh Kanun Sub-district, Phanomsarakham District, Chachoengsao Province. Proportional stratified random sampling was utilized to select 309 elderly from the population. Data collection was carried out from 1st December to 31st December, 2013. The instrument for this research was a questionnaire. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and chi-square.

The results showed that ;

1. The quality of life of the elderly was at a high level. ($\bar{X} = 3.53$ S.D. = 0.15)
2. The quality of life of physical was at a medium level ($\bar{X} = 3.37$ S.D. = 0.16) and quality of life of psychological, quality of life of social relationships and environment was at a high level. ($\bar{X} = 3.57, 3.66$ and 3.53 , respectively and S.D. = 0.14, 0.09 and 0.20, respectively)
3. Sex, education, occupation, family members, marital status, monthly incomes, personal debt, membership of the elderly club, and having care giver were statistical significantly correlated with the quality of life at the .05 level. ($X^2 = 7.067, 14.719, 19.711, 13.044, 6.593, 57.720, 10.828, 41.117$ and 32.082 , respectively)
4. Age, marital status, monthly expenses and diseases were not correlated with the quality of life of the elderly.

Keywords : quality of life, elderly

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุ จำนวน 309 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2556 ถึง 31 ธันวาคม 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.53$ S.D. = 0.15)
2. ระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$ S.D. = 0.16) ส่วนคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.57, 3.66$ และ 3.53 ตามลำดับและ S.D. = 0.14, 0.09 และ 0.20 ตามลำดับ)
3. เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานะในครอบครัว รายได้ต่อเดือน ภาระหนี้สิน การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ผู้ดูแลเมื่อยามเจ็บป่วย มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($X^2 = 7.067, 14.719, 19.711, 13.044, 6.593, 57.720, 10.828, 41.117$ และ 32.082 ตามลำดับ)
4. อายุ สถานภาพสมรส รายจ่ายต่อเดือน และโรคประจำตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยมีประชากรวัยสูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ประมาณร้อยละ 12 กล่าวคือ ในประชากรทุกๆ 100 คน จะมีประชากรวัยสูงอายุประมาณ 12 คน และในอนาคตจำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากการที่ผู้สูงอายุมีชีวิตยืนยาวขึ้น ซึ่งหากผู้สูงอายุครอบครัว หรือผู้ดูแล ขาดความรู้ ความเข้าใจในการดูแลตนเองหรือผู้สูงอายุแล้ว ช่วงชีวิตที่ผู้สูงอายุจะสามารถพึ่งพาตนเองได้ก็จะลดลงไปด้วยนั่นหมายถึงผู้สูงอายุต้องการเป็นภาระพึ่งพิงของครอบครัว ชุมชน และสังคม (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2556) ประชากรไทยเพิ่มจาก 26.2 ล้านคน เป็นกว่า 63 ล้านคน ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา จำนวนประชากรวัยสูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นเป็นลำดับเช่นกันจาก 1.2 ล้านคนในปี พ.ศ. 2503 เป็นประมาณ 8.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2553 โดยสัดส่วนที่เป็นประชากรสูงอายุในระยะแรกเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ และเริ่มเพิ่มในอัตราที่รวดเร็วขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นร้อยละ 5.5 ในปี พ.ศ.2523 และร้อยละ 13.2 ในปี พ.ศ. 2553 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2554, หน้า 8) และคาดว่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 17.5 ใน พ.ศ. 2563 (สำนักนโยบายและแผนยุทธศาสตร์, 2555, หน้า 9) และภายใน 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2573) ข้อมูลจากการคาดประมาณขององค์การสหประชาชาติ แสดงให้เห็นว่า เกือบทุกประเทศในอาเซียนจะเข้าสู่สังคมสูงวัย กล่าวคือ มีสัดส่วนผู้สูงอายุ

มากกว่าร้อยละ 10 ยกเว้นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่วนประเทศที่จะอยู่ในภาวะสูงอายุทางประชากรอย่างเต็มทีคือ สิงคโปร์ และไทย (สำนักนโยบายและแผนยุทธศาสตร์, 2555, หน้า 28)

การเพิ่มขึ้นของประชากรวัยสูงอายุ ทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ คือ การที่วัยแรงงานมีรายได้ ไม่เพียงพอกับภาระที่ต้องแบกรับเลี้ยงดูวัยสูงอายุ เพราะวัยผู้สูงอายุไม่สามารถทำงานเพื่อหารายได้เหมือนในอดีตหรืออาจกล่าวได้ว่า การเพิ่มขึ้นของประชากรวัยสูงอายุ มีผลทำให้อัตราส่วนภาระพึ่งพิงวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นด้วย (อารดา ธีระเกียรติ กัจจร, 2554, หน้า 2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติถึงเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ ในหมวดของสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยและหน้าที่ชนชาวไทย เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความช่วยเหลือมีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ และในปี พ.ศ. 2540 หน่วยงานต่างๆ ได้พิจารณาขยายพระราชบัญญัติสวัสดิการผู้สูงอายุ (กองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์, 2542, หน้า 5)

คุณภาพชีวิตเป็นนามธรรมที่มีความซับซ้อนหลายมิติ สามารถประเมินได้ทั้งทางด้านวัตถุวิสัยและจิตพิสัย ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละสังคม และคุณลักษณะของประชากรในแต่ละวัฒนธรรม

คุณภาพชีวิตจะเปลี่ยนไปตามเวลา สถานที่ และการรับรู้ของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ อาชีพ ความสนใจ การศึกษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในระบบบริการสุขภาพ (กัลยาณี ทองสว่าง, 2546, หน้า 1) วิธีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุเปลี่ยนไปเพราะเกษียณอายุจากการทำงาน มีกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมทางสังคมลดลง จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวผู้สูงอายุต้องมีการปรับตัวอย่างมาก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ ดังนั้นถ้ามีการเตรียมตัวและให้การดูแลสุขภาพอย่างเหมาะสม ก็จะทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีได้ (วิไลพร ขาวงษ์, จตุพร หนูสวัสดิ์, วรารัตน์ ประทานวโรปัญญา และจิตาภา ศิริปัญญา, 2554, หน้า 34) จากการเปลี่ยนแปลงและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้สูงอายุที่สามารถปรับตัวได้ก็จะมีความรู้สึกพึงพอใจในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคล (กัลยาณี ทองสว่าง, 2546, หน้า 2) การที่ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นจะต้องประกอบไปด้วย ความพึงพอใจทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว มีความพึงพอใจในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ทำให้ไม่รู้สึกพึ่งพาคนอื่น ทำให้รู้สึกว่าตนเองยังมีคุณค่า จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่สนใจที่จะดูแลสุขภาพร่างกายของตนเอง และมีความพึงพอใจในสภาพเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมทางสังคม ตามความเหมาะสม (เจษฎา บุญทา, 2545, หน้า 24)

ดังนั้นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับปัญหาต่างๆ ของผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นเสียก่อน เตรียมการดูแลผู้สูงอายุให้ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ เป็นผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง พึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุดตลอดจนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมต่างๆ เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุและส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้นด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลเกาะขนุน เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และช่วยเหลือให้การดูแลที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะปัญหาและความต้องการที่แท้จริงแก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลเกาะขนุนอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

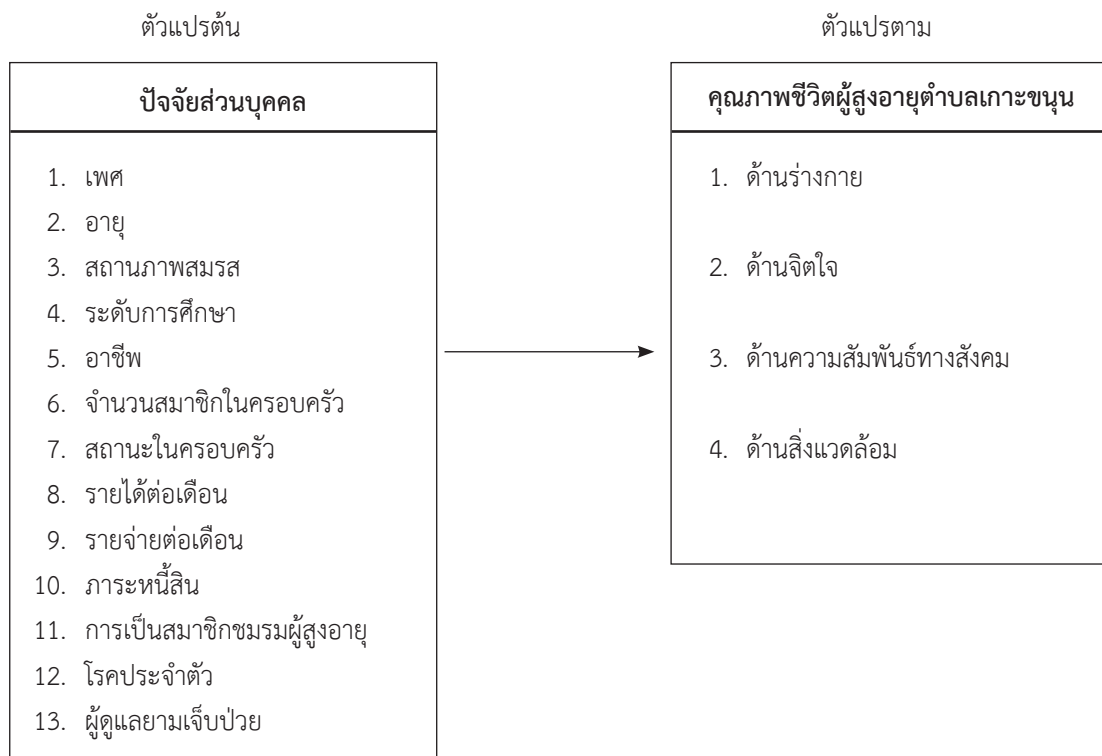
สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานะในครอบครัว รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ โรคประจำตัว ผู้ดูแลยามเจ็บป่วย มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ตัวแปรที่ใช้ศึกษา ได้แก่
  - 1.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานะในครอบครัว รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ โรคประจำตัว และผู้ดูแลยามเจ็บป่วย
  - 1.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย คุณภาพชีวิต 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1,344 คน ในตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
  - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 309 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% การสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 - 31 ธันวาคม 2556

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานะในครอบครัว รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ โรคประจำตัว ผู้ดูแลยามเจ็บป่วย

ส่วนที่ 2 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ แบบสอบถามคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ปรับปรุงมาจากเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ซึ่งแปลและปรับปรุงจาก สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ (2540) ประกอบด้วยองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติ ความถี่ และค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยใช้สถิติ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลเกาะขนุนโดยใช้สถิติ ไค-สแควร์ (chi-square)

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิง ร้อยละ 60.80 และเพศชาย ร้อยละ 39.20 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60 - 65 ปี ร้อยละ 26.90 และน้อยที่สุดมีอายุระหว่าง 66-70 ปี ร้อยละ 23.00 อายุน้อยสุดคือ 60 และอายุสูงสุดคือ 90 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 58.90 รองลงมา คือ หม้าย ร้อยละ 29.40 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.70 รองลงมา คือ ไม่ได้เรียน ร้อยละ 29.10 ส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 27.50 และ น้อยสุด คือ มัธยมศึกษา ร้อยละ 6.80 ส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 29.10 รองลงมาคือ

รับจ้าง ร้อยละ 28.80 และที่น้อยที่สุด คือ รับราชการ ร้อยละ 5.20 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว อยู่ระหว่าง 3-5 คน ร้อยละ 67.00 ส่วนใหญ่มีสถานะในครอบครัวเป็นหัวหน้าครอบครัวมากกว่า ผู้อยู่อาศัย คือ หัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 67.30 และผู้อยู่อาศัย ร้อยละ 32.70 ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 2,001–5,000 บาท ร้อยละ 37.20 และ น้อยที่สุดมีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000–15,000 บาท และ 20,000 บาท ร้อยละ 1.30 และ 1.30 ตามลำดับ รายจ่าย ต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2,001–5,000 บาท ร้อยละ 43.00 และที่น้อยที่สุดอยู่ระหว่าง 10,000–15,000 บาท ร้อยละ 5.20 ส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 66.67 เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ร้อยละ 90.90 มีโรคประจำตัว ร้อยละ 51.50 ผู้ดูแลเมื่อยาม เจ็บป่วย คือ บุตร รองลงมา คือ คู่สมรส ร้อยละ 52.10 และ 29.10 ตามลำดับ

2. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลเกาะขนุน ด้านร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านจิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคมและ ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับสูง ส่วนในภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง ดังตาราง 1 ระดับคุณภาพชีวิตวิเคราะห์ตามคุณภาพชีวิตโดยรวม และคุณภาพชีวิตรายด้าน

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน ตำบลเกาะขนุน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิก ในครอบครัว สถานะในครอบครัว รายได้ต่อเดือน ภาระหนี้สิน การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ผู้ดูแลเมื่อยามเจ็บป่วย มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ส่วน อายุ สถานภาพสมรส รายจ่ายต่อเดือน และโรค ประจำตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตวิเคราะห์ตามคุณภาพชีวิตโดยรวม และคุณภาพชีวิตรายด้าน (n=309)

คุณภาพชีวิต		S.D.	ระดับคุณภาพชีวิต
1. ด้านร่างกาย	3.37	0.159	ปานกลาง
2. ด้านจิตใจ	3.57	0.142	สูง
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.66	0.092	สูง
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.53	0.197	สูง
คุณภาพชีวิตรวม	3.53	.510	สูง

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลเกาะขนุน (n=309) (ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

สถานภาพส่วนบุคคล	Chi-square	p-value
เพศ	7.067	0.029*
อายุ	11.050	0.087
สถานภาพสมรส	5.685	0.459
ระดับการศึกษา	14.719	0.002*
อาชีพ	19.711	0.001*
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	13.044	0.011*
สถานะในครอบครัว	6.593	0.037*
รายได้ต่อเดือน	57.720	0.000*
รายจ่ายต่อเดือน	5.378	0.680
ภาระหนี้สิน	10.828	0.004*
การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	41.117	0.000*
โรคประจำตัว	5.162	0.076
ผู้ดูแลเมื่อยามเจ็บป่วย	32.082	0.000*

* p < 0.05

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานะในครอบครัว รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาวะหนี้สิน การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ โรคประจำตัว และผู้ดูแลยามเจ็บป่วย กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

1. เพศ ผลการวิจัยพบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภาณุ จันทร์เมื่อง (2551, หน้า 50) ที่พบว่า เพศมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วินัส วยวัฒน์ (2550, หน้า 52) ซึ่งพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งการศึกษาของ กัลยาณี ทองสว่าง (2546, หน้า 52) กล่าวว่า เพศมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเคหะชุมชนออเงิน ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าขัดแย้งกับการศึกษาของ อารดา ธีระเกียรติกำจร (2554, หน้า 53) ที่กล่าวว่า เพศเป็นตัวแปรที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วาสนา เล่าตง (2555, หน้า 60) ที่พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของ น้ำผึ้ง ทองศรี (2550, หน้า 53) พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว จังหวัดจันทบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

2. อายุ ผลการวิจัยพบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ น้ำผึ้ง ทองศรี (2550, หน้า 53) ที่พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว จังหวัดจันทบุรี ที่มีอายุต่างกันมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ปุญญพัฒน์ ไชยเมธ บัญเรือง ขาวนวล และพลภัทร ทรงศิริ (2554, หน้า 59-60) ซึ่งพบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตและความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ ตำบลแหลมไถนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ อาริน สุขอนันต์ (2554, หน้า 240) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วีรพงษ์ ยางเดี่ยว (2554, หน้า บทคัดย่อ) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชนบท จังหวัดยโสธร ซึ่งการศึกษาของ วินัส วยวัฒน์ (2550, หน้า 49)

พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และการศึกษาของวิไลพร ขำวงษ์, จตุพร หนูสวัสดิ์, วรารัตน์ ประทานวโรปัญญา และจิตภา ศิริปัญญา (2554, หน้า 32) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3. สถานภาพสมรส ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สัญญา รักชาติ (2544, หน้า 58) ที่พบว่า สถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วาสนา เล่าตง (2555, หน้า 69) พบว่า สถานภาพสมรสของผู้สูงอายุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งการศึกษาของ น้ำผึ้ง ทองศรี (2550, หน้า 53) พบว่า สถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ อารดา ธีระเกียรติกำจร (2554, หน้า 52) ที่พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา เช่นเดียวกับการศึกษาของ วินัส วยวัฒน์ (2550, หน้า 49) พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และวิไลพร ขำวงษ์ และ คณะ (2554, หน้า 32) พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

4. ระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อาริน สุขอนันต์ (2554, หน้า 240) ที่พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วาสนา เล่าตง (2555, หน้า 69) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ทั้งนี้ การศึกษาของ สัญญา รักชาติ (2544, หน้า 58) ได้พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ในทำนองเดียวกัน การศึกษาของ วินัส วยวัฒน์ (2550, หน้า 50) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ การศึกษาของ วิไลพร ขำวงษ์ และคณะ (2554, หน้า 32) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ น้ำผึ้ง ทองศรี (2550, หน้า 53) ที่พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี และ การศึกษาของ ปุณณพัฒน์ ไชยเมธ บัญเรื่อง ขาวนวล และพลภัทร ทรงศิริ (2554, หน้า 54) พบว่า ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ กับคุณภาพชีวิตและความสามารถในการทำกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุ ตำบลแหลมไทรนวด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

5. อาชีพ ผลการวิจัยพบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภาณุ จันทรเมือง (2551, หน้า 48) ที่พบว่า อาชีพมี ผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา เช่นเดียวกับการศึกษาของ ธาริน สุขอนันต์ (2554, หน้า 240) ที่พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง บ้านสวน จังหวัดชลบุรี ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ วาสนา เล่าตง (2555, หน้า 69) ที่พบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี และปุณณพัฒน์ ไชยเมธ บัญเรื่อง ขาวนวล และพลภัทร ทรงศิริ (2554, หน้า 54) พบว่า อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตและความสามารถในการทำกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุ ตำบลแหลมไทรนวด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

6. จำนวนสมาชิกในครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ ปุณณพัฒน์ ไชยเมธ บัญเรื่อง ขาวนวล และพลภัทร ทรงศิริ (2554, หน้า 54) ที่พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตและความสามารถในการทำกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุ ตำบลแหลมไทรนวด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

7. สถานะในครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า สถานะในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

8. รายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภาณุ จันทรเมือง (2551, หน้า 48) ที่พบว่า รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วิไลพร ขาววงษ์ และ คณะ (2554, หน้า 32) ที่พบว่า รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งการศึกษาของ วินัส วยวิวัฒน์ (2550, หน้า 49) พบว่า รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และผลการศึกษาของ อารดา ธีระเกียรติกำจร (2554, หน้า 52) พบว่า รายได้ต่อเดือนมีความ

สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา เช่นเดียวกับการศึกษาของของ สัญญา รักชาติ (2544, หน้า 58) ที่พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงใหม่ และพจนา ศรีเจริญ (2544, หน้า 82) พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในสมาคมข้าราชการนอกประจำการในจังหวัดเลย

9. รายจ่ายต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า รายจ่ายต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

10. ภาระหนี้สิน ผลการวิจัยพบว่า ภาระหนี้สินมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พจนา ศรีเจริญ (2544, หน้า 81) ที่พบว่า ภาระหนี้สินมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในสมาคมข้าราชการนอกประจำการในจังหวัดเลย และการศึกษาของ อาคม ปฐมสีมากุล (2551, หน้า 109-111) พบว่า ภาระหนี้สิน มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

11. การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พจนา ศรีเจริญ (2544, หน้า 77) ที่พบว่า การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในสมาคมข้าราชการนอกประจำการในจังหวัดเลย และธาริน สุขอนันต์ (2554, หน้า 240) พบว่า การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี

12. โรคประจำตัว ผลการวิจัยพบว่า โรคประจำตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

13. ผู้ดูแลเมื่อยามเจ็บป่วย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลเมื่อยามเจ็บป่วย มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรส่วนท้องถิ่น ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ทั้งทางด้าน

ร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น

2. ควรสนับสนุนให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในทุกๆ ด้าน
3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านร่างกายให้ดีขึ้น ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ โดยการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรม เพื่อความต่อเนื่องและยั่งยืนตลอดไป
4. ควรมีการรณรงค์ให้ผู้สูงอายุให้เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทำกิจกรรมร่วมกัน
5. จัดให้ชมรมผู้สูงอายุมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ในตำบลเกาะขนุน ควรมีการศึกษาในพื้นที่ตำบลอื่นๆ เป็นการแลกเปลี่ยนแล้วนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบกัน และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการหาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุต่อไป
2. ควรมีการศึกษาโดยการเจาะลึกในบางประเด็น เช่น ความต้องการของผู้สูงอายุ ปัญหาผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเจาะลึกในบางประเด็น เช่น ปัญหาของผู้สูงอายุในชุมชน ความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป
4. ควรมีการวิจัยโดยการนำเอาทฤษฎีอื่นๆ มาใช้ในการทดลอง เช่น แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ เป็นต้น
5. ควรมีการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิต และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อหารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เหมาะสม และเพื่อใช้ประกอบการวางแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ตรงตามความต้องการของแต่ละกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

กองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์. (2542). **ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย**. กรุงเทพฯ : กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.

กัลยาณี ทองสว่าง. (2546). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเคหะชุมชนอเนกเงิน**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคุณกรรม-ศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เจษฎา บุญทา. (2545). **คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลแม่หอพระอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธาริน สุขอนันต์, สุภาวีย์ จาริยะศิลป์, ทศนันท์ ทุมมานนท์ และปิยรัตน์ จิตรภักดี. (2554, กันยายน-ธันวาคม). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี**. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, 41(3), 240-249.

น้ำผึ้ง ทองศรี. (2550). **คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี**. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญญพัฒน์ ไชเมธ, บุญเรือง ขาวนวล และพลภัทร ทรงศิริ. (2555, มกราคม-เมษายน). **คุณภาพชีวิตและความสามารถในการทำกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุตำบลแหลมไทร อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง**. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 42(1), 54-64.

พจนา ศรีเจริญ. (2544). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในสมาคมข้าราชการนอกระบบราชการในจังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา สำนักงานบัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏเลย.

ภาณุ จันทร์เมือง. (2551). **ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา**. การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2554). **รายงานประจำปีผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2554**. กรุงเทพฯ : พงษ์พานิชย์ เจริญผล.

วาสนา เล่าตง. (2555). **คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วิไลพร ขำวงษ์, จตุพร หนูสวัสดิ์, วรรัตน์ ประทานวโรปัญญา และ จิตาภา ศิริปัญญา. (2554, กรกฎาคม-ธันวาคม). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 5 (2), 32.
- วินัส วยวัฒน์. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีรพงษ์ ยางเดี่ยว. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชนบท จังหวัดยโสธร. การศึกษาอิสระปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัญญา รักชาติ. (2544). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักนโยบายและแผนยุทธศาสตร์. (2555). *แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559*. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2556). *ชุดความรู้การดูแลตนเองและพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ ด้านการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สุวัฒน์ มหัตถินรัตนกุล และคณะ. ความหมายของคุณภาพชีวิตเปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด. เชียงใหม่ : โรงพยาบาลสวนปรุง.
- อาคม ปฐมสีมากุล. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อารดา ธีระเกียรติกำจร. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Yamane, Taro. (1937). *Statistic : An Introduction Analysis*. 3rd ed. Tokyo: Harper International. (Edition)